

Ljubljana: Knafljeva ulica 3. Telefon
št. 3122 3123 3124 3125 in 3126
Ponedeljek izhaja Jutra izhaja
vsak ponedeljek zjutraj - Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.- po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno

Marhor. Grajsko trg št. 7. Telefon
št. 2440

Celje: Strussmayerjeva ul. 1 Tel. 65
Rokopisi se ne vračajo - Oglaš po
tarifu

Zemunska vremenska napoved: Vedro v Primorju, deloma oblačno na severu ter na jugu in jugovzhodu. Tam bo bržkone tudi snežilo. Ponoči močno mraz.

Teden dni filma

Pod belim španskim bezgrom

Trije veliki poveljski filmi zadnjih dveh let so ostali našemu občinstvu v posebno dobrem spominu: »Vesela vdova«, »Rose Marie« in »San Francisco«. V njih smo spoznali všeč pevko Jeanette Mac Donaldovo, njen vsestranski talent blesteči sopran, odlično igrar in čudovit čar njene osebnosti. Neoporečno je lepa Jeanette danes najpopularnejša pevka na vsem svetu. Poleg nje pa je zaslovel baritonistični tenorist Nelson Eddy. Le poto filma »Rose Marie« še prekaša novi film »Valček strasti«, ki bo v Ljubljani tekel pod naslovom »Pod belim španskim bez-

grom«. To je sijajen glasbeni film, v katerem pridejo pevke in igralke s posebnostmi Jeanette Mac Donaldove in Nelsona Eddyja do polne veljave. Film ima poleg izbranih opernih fragmentov mnogo sladkih melodij. Kakor se že dve leti prepeva po vsem svetu indijanska liubavna pesem iz opere »Rose Marie«, tako se bo odselej prepeval »Ali se spominjaš?« Velikanski uspeh je film doživel v Parizu, odkoder je potem šel naglo po vsej Evropi in prihaja zdaj v Ljubljano.

Princesa koral gre v svet

Naša rojakinja Ita Rina, ki ima pri filmu »Princesa koral« lep delež, osvaja s svojo lepoto v vlogi dalmatinske ribiške devojke. Nemška reklama pravi o njej, da je sloveča jugoslovanska plesalka.

Pri nemški filmski produkciji dobiva Jugoslavija vsako leto svoj delež, ki je zaenkrat gicer še skromen, vendar je začetek tu in uravnoteženo upanje, da bo naša boljša. Pravkar je bila v Berlinu premiera filma »Princesa koral«, ki so ga preteklo sezono napravili v Zlatinu. Kakor smo poročali, igra v njem glavni vlogi Svetislav Petrovič kot vodja zlatinske ribarske zadruge in očetni kot letalski častnik, ter Ita Rina v vlogi Anke. Film je napravila tvrdka Tobis.

Kakor posnemamo iz kritik, ima film zlasti lepo vrednost v kulturnem pogledu, v predstavljanju življenja na Zlatinu. Življenje je kakele koral in lepo ološčja pred Sibenikom. Nekatere pravni kritiki: »Zlatino videti filma, ki se prav nič ne razlikuje od življenja.« V tem pogledu izpolnjuje film »Princesa koral« v polni meri svoje naloge. Tvrdka Tobis je ob premieri tega filma izdala obširnejše propekte, iz katerih vas utegnete zanimati nekateri podatki o življenju Svetislava Petroviča.

Rodil se je v Novem Sadu in je zaveden Srb. Iz vojne se je vrnil kot nadporočnik naker se je vrnil na tehnično visoko šolo v Budimpešti. Sredi komunističnih zmed na Madžarskem se je umaknil na Dunaj. Tu ga je našel režiser Mihal Kertész in ga pridobil za film pri družbi Sasa. Sklenila sta enoletno pogodbo. Petrovič se je dobro uveljavil in se je čez tri leta preselil na Dunaj, kjer je bil angažiran za dva tri filme. Nato ga je Leonce Perret odvedel v Francijo, kjer je nastopal v Nici. Sele leta 1926 se je Svetislav Petrovič vrnil

v Berlin in odlej prebiva tam stalno. Uredil si je prijazno dom.

Se vedno je dober sportnik, izvrsten plavalec in tekač. Že leta 1912 je kot dijak sodeloval pri olimpijskih igrah v Stockholmu. S pridnim vzbujanjem si je ohranil mladost. Govori poleg materinske nemščine, madžarsko, francosko, italijansko in angleščino. Razen tega je izvrsten glasbenik, in je izprva sploh hotel postati violinist, inženjer ali kaj podobnega. Oče je očrta, usoda pa je obrnila po svoje. Svetislav Petrovič ostane zdaj pri filmu. V atelejih je prav tako priljubljen kakor na platnu.

Poleg Svetislava Petroviča nastopa v vlogi mlade velikomestne razvajenke Hilda Sessakova, ki se je v filmu »Princesa koral« posebno lepo uveljavila. Sveža prirodnost odlikuje njeno igranje. To je mlada moderna dama, zdrava na duši in telesu, ki ves svoj prosti čas posveča sportu in zbira moči za nove naloge v življenju. Kot igralka je prvič nastopila pred tremi leti v Lipskem.

Film o japonskem napadu na ameriško ladjo »Panay«

V Hollywoodu so pravkar predvajali film o potopu ameriške ladje »Panay«, ki so jo bombardirali Japonci. Film vsebuje celo vrsto preseljenih prizorov, ki so se običajno močno doimili in je ogorčeno demonstrirala proti Japoncem. Posebno so uspeli slike, ki predstavljajo japonski letalski napad in obrambo z ameriške ladje. Nadalje je skrajno priseljen ameriški operater sijajno posnel prizore, kako se hoče vsa posadka rešiti s skoki v vodo. Prastreljive so slike, ki kažejo eksplozijo laraonkih bomb na ladji, zlasti na krovu, kjer je padlo nekaj mornarjev. Prikazan je prizor, kako se ameriški mornar vrača na ameriško vojno ladjo, ki se potaplja in v poslednjem trenutku napori stroj nico proti laraonkim oboroženim japonskim katerih odmevali strelji proti onim mornarjem.

jem, ki se v valovih borijo za življenje. Prikazan je nadalje reševalni čoln, v katerem je nekaj mornarjev z ranjenim častnikom, ki se v poslednjem trenutku daje zavodila za reševanje posadke z ladje »Panay«. Sino je občinstvo ganilo prizor, ko se potaplja ladja z ameriško zastavo. Ves film kaže, da je vreme v času japonskega napada bilo jasno in je zatoraj ovrženo laraonko onra-vitevarje, da je bil napad izvršen pomolu-ma v megli.

Čez drn in strn

ČESA JE BILO SE TREBA

Vsa vojna dale tehniki pohvala k naglemu napredku in to je razumljivo, saj je moderna vojna končno predvsem tehnična zadeva. Če se ozremo na zgodovino človeštva, tedni vidimo, kako primitivno orozje je so uporabljali v starem veku, ko je bilo število vojakov majhno in je šlo samo v desetisoče. To število je čedalje bolj naraslo in v zadnji vojni naložimo na ogromne množice vojakov, katerih število gre že v milijone. Temu primerno je morala napredovati tudi tehnika, katere je morala ustvarjati orozje, ki je ustrezalo večjim zahtevam. Tako so nastale iz navadnih rušič strojne rušice, iz torov, ki en jih nečitali od sredaj — kar je bilo jako zamudno — brzostrelni topovi. Tudi vojna toča je postala premočnejša. Korpa zemlja ni bil več edini kraj hoia. Človek je zanesel vojno tudi na morje, v svetovni vojni celo pod morje in v zrak. Kot omenjeno, so šteje armade v svetovni vojni po več milijonov vojakov. Ti so se vrhu tega zakopali v zakone, globoko v zemljo, kar je vsako napredovanje sovražnih čet znatno oviralo, ali na celo povsem onemogočilo. Treba je bilo torej najti sredstvo, ki bi omogočilo uničevanje vojaških množic naenkrat in bi posnelo posledice iz teh podzemskih trdnjav in tehnika ga je našla. To so haini plini, strupeni, požarni za vsa živa bitja. (»Glasilec«, leta 1937, št. 11.)

SIROMAKOV ROMAN

V Parizu je izšel pred kratkim roman, o katerem dre sloves, da je bil spisan na listih rušilnih zrakoplovov. Pisec romana je neki Leon Groult, ki je semnatie pošiljal pariskim uredništvom matine članke in zgodbe, ki so jih na uredniški po večini zmetali v koš. Močnikar je živel navdse ravno. Vsak dan je bil pri nem rušitelju — cseksutor, ki mu je rušil premičnine in nepremičnine. (»Slovenski dom«, 20. XII.)

Srečen siromak zaras, da je našel h rušilnih zrakoplovov našel svoj roman. A še brez primere srečnejši eksekutor, ki je temu siromaku lahko rušil premičnine in nepremičnine dan za dnem!

VOJNA NA JAPONSKI NAČIN

Poročilo japonskih vojaških oblast' o aferi s Paneyem, ki ga je izdalo znanje ministrstvo, pravi, da je 12. decembra popoldne oborožena ladja z oddelki japonskih vojakov na izvidu po Jangceju srečala med Tajtingom in Pukovom pet parnikov, o katerih so na palubi ladje mislili, da so iste-ga tipa kakor parniki, ki jih uporabljajo Kitajci. Poročilo ugotavlja, da je bila razdalja med parniki in ladjo med tem časom okoli 2 km, in pravi, da so japonski vojak na ladjo po prvem letalskem bombardiranju videli enega izmed parnikov, kako je p'ul proti desnemu bregu. Po drugem letalskem bombardiranju je poveljnik ladje prip'ul k parniku in ugotovil, da gre za ameriška ladjo, in takoj odredil, da se ima pomakati ranjencem, ki so jih izkrcali. Medtem ko sta dva častnika razpravljala z ameriško posadko, kako bi parnik rešili, so letala v tretje vrgla bombe. Poveljnik je naročil desetim vojakom, naj mahajo z japonskimi zastavami, da preprečijo letalsko bombardiranje, toda letala niso opazila teh znamenaj in so nadaljevala bombardiranje ladje ter jo nazadnje zedela. Obenem so opazili, da je tudi neko drugo ameriško ladjo zadelo bomba in da se blizu levega brega potaplja. Pozneje so utotovili, da je bila ta ladja Panay. Takrat je blizu tega kraja, kjer se je pripetil opisani dogodek, plula po reki navzgor neka ladja, o kateri so pozneje ugotovili, da je kitajski parnik Lita s kakimi 15 kitajskimi vojniki. Poročilo pravi, da niso japonske strojnice nikdar streljale na ameriške ladje in da se tisti, ki trde, da so streljale proti Panayu, motijo zaradi strojniškega ognja proti kitajski ladji Liti. (»Slovenski narod«, 23. XII.)

Japonci so po vsem tem v vojni v resnici gentlemani. Njihovi vojaški oddelki nikoli s strojnicami ne napadajo nevtalnih ladij. Samo z zraka jih malo bombardirajo, pa še takrat naročajo poveljniki vojakom, naj dajo letalcem z japonskimi zastavami miroljubna znamenja.

GOSTITELJ AGE KHANA

V Dar es Salaamu v vzhodni Afriki je bil obsojen na sedem let robije 22-letni indijski trgovec Ismail Husein ali Hasmani, obtožen ponarejanja listin in poneverbe v 30 primerih, izmed katerih mu je bilo dokazanih 25, v skupnem znesku 200.000 funtov šterlingov ali v našem denarju okrog 40 milijonov dinarjev. Ismail Husein je porabil denar za kraljevski sprejem in bivanje indijskega mogotca, utelešenega boga Age Kahna, ko se je let-letos v januarju mudil v vzhodni Afriki. Ismail Husein je bil postal pred 40 leti očetov naslednik v velikem trgovskem podjetju. (»Slovenski narod«, 23. XII.)

Bednemu Ismailu Huseinu je paž že uoda sama namenila, da bo njegov poslednji delež kriminal. Kaj naj bi bilo drugega preostalo 22-letnemu fantu, ki je že pred 40 leti postal očetov naslednik?

NEKROLOG

V petek pred svetim dnem je nje duša v rano jutro pohitela nasproti Njemu, ki mu je vse življenje zvesto, veselo služila kakor komej kdo. Sv. Stefana dan smo jo pokopali na Ljubljanskem polju pri Sv. Križu. Pri četrti postaji na pokopališču žolskih sester je neno izmučeno telo našlo svoj dom. Tam bo njeno, po operaciji strahotno rezanje uho zas'alo angelske trobente. (»Slovenec«, 30. XII.)

MIKADO IN POLITIKA

Hirohito Teikoku Tenno, 124. japonski cesar, je dedič najstarejše vladarske rodbi-

ne na svetu. Začetnica te rodbine je bila boginja sonca. Ta njegov položaj med nebo in zemljo mikada oddaljuje od tega nizkotnega sveta in njegovih prebivalcev. Češčenje, ki ga uživa japonski vladar med svojim ljudstvom, tvori podlago za japonsko socialno življenje. Kljub svojemu odporu do politike cesar veliko dela. (»Slovenski dom«, 30. XII.)

Vse je na Japonskem kakor pri nas, vse se da razumeti po naše. Komur je boginja sonca prebivalca — kaj bo njemu politika? Le zakaj je članke zapisal tisti »kljuba«? Ptiav pri nas je namreč pogostokrat tako,

da se zatekajo v politiko tisti, ki jim ni kdo ve kaj do dela.

KRIMINAL NA DEBELO

Sovilj je soudeležbo pri umoru dolgo tajil, nazadnje pa je do podrobnosti izpovedal, kako je zločin izvršil. S sinom pokojnega Lukiča sta si razdelila delež. Vsak je šel v eno sobo. Sovilj pripoveduje, da je zlezel s sekuro stolci po žrtvah in je divje udarjal toliko časa, dokler se ni prepričal, da ni v žrtvi nobenega znaka življenja več. Take zverine so tudi med razbojniki nevsakdanje. (»Slovenski dom«, 31. XII.) — kra —

Dva gresta v dosmrtno ječo

Nenavadno povišanje kazni pri kasacijskem sodišču

Subotica, 2. januarja.

Nenavadno pozornost v pravnih krogih je zbudila naslednja zadeva: Aleksander Takač, delavec iz Subotice, je doslej bil že dvakrat obsojen zaradi zločinov zoper življenje in telo. Pred letom dni, ko je prišel spet iz zapora, je 24. januarja ob kavarni »Malo jagnje« v Subotici udaril z britvijo v želodec nekakega Jovana Miloševa, čeprav mu ta ni dal nobenega povoda za napad. Takač je pač kahal jezo zoper njega in sklenil, da ga spravi s sveta. Nadalje je nameraval z britvijo usmrtiti še Aleksandra Popoviča, katerega je tudi ranil po prsih, vendar rane niso bile smrtonosne. 10. septembra je nato prišel Aleksander Takač pred okrožno sodišče v Subotici ter je bil obsojen na 12 let ječe in na pet let izgube častnih državljskih pravic. Toda kasacijsko sodišče je zdaj povišalo kazen od 12 let kar na dosmrtno ječo, ker ni bilo dovolj olajševalnih okoli-

ščin in ker je Takač izvršil zločin zgolj iz hudobije.

Druga zadeva je naslednja: Rada Grčki, 52-letni kmetovalec v Beodru, je pred leti ubil svojega brata. Obsojen je bil na 10 let ječe. Lani 29. junija so ga pogojno izpustili. Komaj se je ta dan pojavil v hiši Milutina Brusina v Aleksandrovu, že je spet zagrešil nov zločin. Začel se je kregati z Milutinovo ženo Kosano, s katero je svojčas živel v divjem zakonu. Silil je, da zapusti moža in pojde spet z njim. Ker se je Kosana branila, jo je z nožem udaril v lice, nato pa jo je smrtonosno zadel v trebuh. Kosana je kmalu nato izdihnila v bolnišnici. Okrožno sodišče v Petrogradu je Rado Grčkera obsodilo 27. avgusta na dosmrtno ječo. Kasacijsko sodišče je zdaj sodbo potrdilo.

Lep dar: Zgodbe brez groze

Ko je stekel prvi avto...

Pred 110 leti se je pojavil »cestni parnik«

Če bi se človek, ki je 40 let preživel na kakem samoinem otoku, zdaj na mah vrnil v Evropo, bi pač težko v kakem modernem Roila-kočcu poznal pojemca smešnega nerodnega sljakera brez konje, ki so ga v njegovi mladosti imenovali avtomobil. Dejansko imata ta dva tipa avtomobilov skupno samo ime. Vsaka najmanjša malenkost v motorju, v ogroju in karoseriji se je izpremenila.

Med tem ko so se svoje dni v posebnih začetnih naenikih, ženske vse zamotane v papolac, podili skozi oblake prahu in vsak trenutek pritiskali na hupo, katere glas se je kar izgubil med oglušujočim ropotom motorja, danes avtomobil neslišno drži na svojih elastičnih osih, motor je mehko položen med gumijaste bloke, z najmanjšim pritiskom noge je možni aparat za mah ustavit, pa naj vozi v najhitrejšem tempu. Prvi modeli avtomobilov so bili napravljeni po vzoru navadnih kočij, oddot tudi njihovo ime. Jasno je, da so njihovi napravljalci, zlasti pa še šoferji, ki so takrat kakor filakarji sedeli na odprtih kozlih, v deževju in viharu uživali vsa tiste prijetnosti slabega vremena, ki so jih deležna vozila z vprego. Danes vreme ne igra sko aj nobene vloge več, motor deluje tako v trojski vročini kakor v polarnem mrazu, in če ima dovolj dežarja, si v avtomobilu lahko omisliš radjo.

O, ti nekdanji predpisi!

Bilo pa je tudi še vsepolno drugih neveselosti, o katerih danes bomo kakor o emenih anekdotah. Tako je n. pr. sveti Birokracij sal v prvih letih avtomobilizma pred novim pojavom pojmovca brez maha. Ze cestelo avtomobilov je žvigalo po Evropi, policija pa še zmernom ni vedela, kako bi na novo uredila cestni promet, ki je takrat doživljal pravcato revolucijo. Topoglaso si je pomagala z že zdavnaj zastaralimi predpisi in vse do leta 1900 ni bilo nikjer avtomobilskega voznega reda. V Pragi je avtopromet n. pr. spadal pod določbo »Proglasa št. 77. c. kr. namestnika za Češko z dne 31. oktobra 1885., tičobega se promet s cestnimi parniki, ro katrem se je treba zvožati skozi obljubene kraje po možnosti izogibati. Če pa to nikakor ni možoče, je treba vožnje skupaj z navedbo časa prethodno javiti županstvu dotičnega kraja. Dalje je ta uredba določala, da mora cestni parnik obhajati 100 m pred vsakim vprežnim vozilom, ustaviti stroj in počakati, dokler vozilo spet ne izgine izpred oči. Končao c. kr. nemestnik prepušta krajovim oblastvom, naj odločijo, če ne bi bilo morda umestno, da hodijo na cestah z mnogimi ovinki 100 m pred avtomobilom posebno čuvajci z rdečo zastavico, ki naj opozarja avtomobiliste na preteče varnostni. Med tem ko danes najhitrejši rekordni tekač ne bi bil v slanu izvesti te naloge, se takrat možo z varnostno zastavico niti ni bilo treba posebno napenjati. Navideža hitrost prvih avtomobilov je bila 15 do 20 km na uro — seveda samo na ravni cesti in ob najzgodnejšem vetru. Senzacija iela 1897. je bila vožnja takratnega avtomobila »Tatra« iz nesseldorfskih tovarn na Dunaj, kamor je prišel v dveh dneh nepretrgan vožnje, pozdravljen od zašudece množice; povprečna hitrost je znašala 15 km.

Tudi s porokusnimi vozniki ni bilo nič bolje. Praški revizor parnih kočij, ki je moral po službeni dolžnosti nadzirati šoferske izpite, je moral najprej poklicati v Prago nekakega mladega trgovca z avtomobili, ki je privlekel s seboj francoski avtomobil in ga na njem uči voziti. Potem je moral ubogi revizor službeno preizkusiti svojega

lastnega učitelja, nakar mu je šele lahko dal šofersko dovoljenje. Takrat je zagledal luč sveta tudi prvi avtomobilski voznik red, po katerem je moral imeti avtomobil poseben »reverzirno napravoc« in »hupo«, pri prvih vožnjah skozi obljubene kraje pa njegova hitrost ni smela presegati povprečnega konjskega dira.

Prva dva razbojnika v avtu

Če je imela prometna policija najprej opraviti samo s šoferji, so kmalu stale pred njo nove naloge, ki so jih ji postavljali motorizirani zločinci, za katere se je tedaj začela zlata doba. Prvi nastop zavzgozangsterjev imamo v letu 1907 na Francoskem in časopisi so o tej senzaciji poročali tole: »Francija, dežela avtomobilov je tudi prva v avtomobilskem roparstvu. Gre za dva brata Arleuilles, stara 19 in 21 let. V bulonjskem gozdu sta prežala na nekakega šoferja, ga onesvestila in mu ukradla avto, katerega lastnik je bil neki v Parizu se mudeči Amerikanec. Izginila sta z avtom, ni ju bilo mogoče dobiti. ... S polno hitrostjo sta vozila proti Toursu in srotoma zausstavljala vsakega pešca in vsak voz, ter otropala vse ljudi. Ko sta prispela v Tours, sta imela naropanih že 7500 frankov. V Toursu sta zapeljala k nekemu trgovcu in kupila šest voder petroleja, veliko množico konzerv in drugih življenjskih potrebščin. Ne da bi kaj plačala, sta skočila v avto in v največji naglici odpeljala. Trgovci, ki ju je hotel ustaviti, se je obesil na vozilo, toda že po 200 metrih so ga zapustile moči in je oblezal na cesti. Med nadaljnjo vožnjo sta zločince ustavila kočija grofa P., ki je ravno vozil s svozega gradu na postajo. Grofovo prilago, med katero je bila tudi torba z dragocenim družinskim nakitom, eta naložila na avtomobil in odvihrala. Kazen pa ju je doletela že naslednje jutro v podobi drevesa, ki ga v jutrnji megli nista mogla razločiti. Zatelela sta se vanj in voz se je popolnoma razbil. Oba brata sta zbžala, vendar da so jo pozneje prijeli.

Pred vojno se se zločinci kaj radi posluževali zlo prijubilonega, tola grozovitega načina: preko ceste so napeljavali žice, ki je avtomobilom gladko odrezala glava, tako da so morili potem avto z lahkoto izkopati. V vojni je potem avtomobil v obliki oklopnega avta služil kot ilegalno morilno orodje s svojo novejšo zvrstjo tankom.

†

Po mučnem trpljenju nas je na Novega leta dan za vedno zapustila naša skrbna mati, stara mati in tašča, gospa

Terezija Kumar

vdova po vlakovodji v pokoju

Pogreb pokojne bo danes v ponedeljek, dne 3. januarja 1938 ob 4. uri popoldne iz mrtvaške vseh splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 1. januarja 1938.

Zalujoči KUMARJEVI

†

Zapustila nas je nenadoma najboljša žena, mati, sestra, svakinja, teta

ANA KASTELIC roj. VIDIC
SOPROGA BRIVSKEGA MOJSTRA

Pogreb nepozabne rajne bo v torek, 4. t. m. ob 14. uri izpred hiše žalosti, Prazakova 3, k Sv. Križu. LJUBLJANA, dne 2. januarja 1938.

IVAN, soprog; IVAN in JOSIP, sinova; IVANKA, svakinja; Peter, svak in ostalo sorodstvo.

Bandažista in ortopedista, 18 čem za takoj. — Ponudbe s zahtevkom plače in koliko časa je delal v tej stroki je poslati L. Pisker, Zagreb — Senoina ulica 10.

KLISEJE
END IN
OBARVNE
Jugografika
SV. PETRA NAŠIP ST. 23